I чужому научайтесь,
I свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 140. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го ЛИПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 30, 1964 No. 140. VOL. LXXI.

НОВА АМЕРИКАНСЬКА РАКЕТА РЕЙНДЖЕР 7 ЛЕТИТЬ НА МІСЯЦЬ

Кейп Кеннеді, Флорида. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація 28 липня о год. 12:50 по полудні з успіхом випустила повітряний екіпаж Рейнджер 7, який має долетіти до Місяця впродовж 68 годин, перелетівши космосом віддаль 228 000 миль. Якщо цей лет Рейнджера 7 матиме повний успіх, то він закінчить 6-річні спроби американців вислати на Місяць фотографічно - телевізійні інструменти, які мали б фотографувати той сателіт Землі, до якого стараються дістатися американські астронавти ще в цій декаді — до 1970-го року. Цей екіпаж-кабіну випущено із землі за допомогою ракет Атлас - Аджіна. Перше випущення було успішне, і півгодини пізніше друга частина ракет - підсилювачів — Аджіна запалилася на висоті 115 миль над Атлантиком із тим маневром, щоб причеплений до ракет екіпаж вислати в напрямі до Місяця. В кабіні є 6 телевізійних апаратів, які мають почати діяти 15 мінут перед тим, як кабіна почне зближатися до Місяця, в який вона має вдарити і там вже залишитися, але перед тим передаватиме телевізією фота на Землю. Ці фота мають бути від 100 до 1 000 разів докладніші від тих, які досі маємо про Місяць, оглядаючи його за допомогою найбільших в світі радіотелескопів. Мали б зробити фота тих численних „морів", які бачимо на мапах Місяця, і на яких мали б осідати (приміосцюватися) американські астронавти десь в 1970-му році. Досі було вже 6 проб вислати інструменти на Місяць, але вони не вдалися. Є надія, що теперішня проба буде успішна. О півночі з 28 на 29-го липня кабіна була вже віддалена від Землі на 73 420 миль і тоді летіла із швидкістю 4 946 миль на годину. Початкова її швидкість виносила коло 24 500 миль на годину, але пізніше швидкість маліла внаслідок притягання Землі. Якщо все йтиме згідно із пляном, то телевізійні фота, переслані на Землю, будуть такі докладні, що вони узгляднять такі величини Місяця, як авто. Ці фота є конечні, щоб можна було плянувати висад людей на Місяць. Висланий на Місяць Рейнджер 6 в січні цього року не мав успіху тільки тому, що його телевізійні апарати не почали діяти тоді, коли кабіна з ними зближалась до Місяця. Тепер відбулася докладна провірка всіх інструментів, і науковці сподіваються повного успіху, про який відомо буде в ранніх годинах в п'ятницю 31-го липня. Кабіна важить 806 фунтів. Вона летить згідно з пляном до Місяця, але в середу 29-го липня має відбутися ще один маневр із нею, бо треба буде дещо змінити її положення. Це відбудеться за допомогою дуже складних маневрів, щоб соняшні промені відповідно падали на кабіну та продукували електричну енергію. Під час випущення Рейнджера 7 віддаль Землі від Місяця становила 235 000 миль, але Рейнджер мусітиме зробити далеко більше, бо його лет відбувався в лінії еліпси. Дотеперішні американські й совєтські проби висилки інструментів на Місяць не вдавалися. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація хоче дізнатися, чи поверхня Місяця не є покрита глибокою верствою пилу або чимсь іншим таким м'яким, що кабіна з двома астронавтами, які мають причалити на Місяці, могла б „втопитися". Зроблені Рейнджером фота допомогли б встановити місця, де найкраще причалювати астронавтам.

Федеральний уряд має обороняти волю і збільшувати можливості кожного громадянина — Джансон

Веллі Фордж, Па. — Президент Джансон, промовляючи до Хлоп'ячих Скавтів, сказав, що „федеральний уряд існує на те, щоб охороняти волю та збільшувати можливості кожного громадянина, і тому ніхто не повинен його боятися ані на нього нападати". Не треба дивитися на федеральний уряд як на щось далеке і як на дивний апарат, бо цей уряд складається з таких самих людей, які живуть всюди в цій країні, і з яких його вибрано та вислано до Вашингтону, щоб служив містам і селам в цілій країні. Президент промовляв до 50,000 пластунів, які оваційно його вітали. Президент свого часу був провідником скавтів в стейті Тексас. Президент сказав, що коли дивиться на розсміяні лиця пластунів, то набирає сили для тих пізніших годин праці, коли він мусить здійснювати своє завдання — вести цю країну. Президент у своїй промові відповідав сенаторові Голдвотерові, хоч не згадував його імени. Голдвотер казав на Номінаційній Конвенції, що федеральний уряд так розрісся, що не виконує свого головного завдання — обороняти волю й збільшувати можливості одиниці, тільки змагає до централізації і поневолення стейтів та одиниць.

В АМЕРИЦІ

● Губернатор стейту Мишиген Джордж Ромні заявив на зборах партійних працівників, що він вестиме таку тотальну виборчу кампанію, яка вможливить загальну перемогу республіканців в цілому стейті. Ромні казав, що він агітуватиме на основі своїх успіхів під час теперішньої каденції.

● У Вашингтоні окремою книжкою вийшли промови колишнього президента Гаррі С. Трумена, які він виголошував під час виборчої кампанії в 1948-му році, коли він кандидував проти нюйоркського губернатора республіканця Томаса Е. Дюї. Книжка має 1,070 сторінок, її видали в серії „Публічні папери президентів ЗДА", що її видають за державні фонди.

● Колишній пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив, що покійний президент Кеннеді немов відчував, що його може стрінути якесь нещастя в Далласі в Тексасі і тому три дні перед летом до Тексасу, 19-го листопада 1963-го року сказав був до Салінґера: „Я бажав би, щоб я не мусів бути в Тексасі". Салінґер пригадує, що Кеннеді після невдачі з висадкою на Кубі в дні 17-го квітня 1961-го року вийшов на площу перед Білим Домом і цілу годину в самоті проходжувався самотно.

● Колишній „головний чарівник" таємної організації Ку-Клякс Клен Білл Гендрікс із Олдемару на Флориді закликає „американське підпілля" поборювати закон про охорону громадянських прав. Він сказав, що групи ККК об'єднаються із всіми правими групами, щоб разом поборювати законними засобами громадянський закон, а як буде треба, то вживатимуть і незаконних засобів.

● В місті Рочестері, Н. И., вибухли міжрасові заворушення, які тривають вже тиждень. Це місто заснував в 1812 році Натан Рочестер. Тепер воно має понад 300,000 мешканців, в тому коло 35,000 неґрів. В Рочестері є славна фільгармонійна Симфонічна Оркестра, об'єднана з Музичною Школою Істмена. Місто є промислове, має понад 800 фабрик.

ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ СТАЄ АРҐУМЕНТОМ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Пам'ятник Тарасові Шевченкові в Вашинґтоні під час його відкриття 34-им президентом ЗДА Двайтом Д. Айзенгавером в суботу, 27-го червня 1964.

Вашингтон.— Відкритий під час величавих урочистостей 27-го червня ц. р. пам'ятник Кобзареві України Тарасові Шевченкові стає поступово арґументом як у внутрішній, так і в закордонній політиці Америки. Це виразно пробивається з „Вашингтонського повідомлення" Роберта С. Аллена і Пола Скатта, надрукованого в філядельфійському „Дейлі Нюз" з 27 липня ц.р. під вимовним заголовком: „Порада — завзятіше з червоними". Пораду цю — згідно з повідомленням згаданих авторів — дав президентові Джансонові та лідерам Демократичної партії сенатор Томас Дадд, демократ з Коннектикату, під час спільної наради в справі виборчої кампанії і, зокрема, виборчого суперництва з республіканським кандидатом сен. Беррі Ґолдвотером. Згідно з цим повідомленням, сенатор Дадд, довголітній приятель і союзник президента Джансона, під час зустрічі в Білому Домі „виразно сказав Президентові, що коли теперішня політика уряду відносно „удоґіднювання" Совєтам не буде змінена, вона може коштувати Президентові вибори". Сенатор Дадд доражджував Президентові відноситись до комуністів „так само завзято, як Ґолдвотер". Президент Джансон нібито висловив побоювання, що це означало б відступлення від політики президента Кеннеді, що наразило б йому всіх лібералів, але сен. Дадд арґументував, що ліберали з цим погодяться, бо вони більше від усіх не бажають собі вибору Ґолдвотера. Далі згадані колюмністи пишуть: „Новозбудований пам'ятник Тарасові Шевченкові, українському поетові і борцеві за волю з 19-го століття, стає символом зростаючих розбіжностей між Урядом Джансона — та республіканськими лідерами в справах політики відносно Росії і Східньої Европи. Під час історичного відкриття пам'ятника колишній президент Айзенгавер зворушив понад 80-тисячну масу людей промовою, яка нав'язувала до „визвольних" пропозицій покійного державного секретаря Джана Фостера Доллеса. Айзенгавер сказав лідерам найбільших впливових української, польської і угорської груп таке: „Я сподіваюся, що ваш похід від тіні монументу Вашингтона до стіп статуї Шевченка розпалить новий світовий рух в серцях, умах, словах і вчинках людей — ніколи невгасаючий рух за незалежність і волю народів усіх поневолених націй в цілому світі". В гострому контрасті — пишуть далі цитовані кореспонденти — до цієї звучної декларації стояла повна мовчанка уряду Джансона. Президент Джансон і державний секретар Дін Раск відмовилися від запрошення Шевченківського Комітету виступити або бодай вислати привітання для вшанування українського поета на тій підставі, що це може пошкодити американсько-совєтським відносинам. Коли один із членів Комітету зголосився до Білого Дому для обговорення можливостей виступу Президента чи Раска під час церемонії, президентський асистент МекДжордж Бонді сказав: „Державний Департамент уважає Україну частиною Совєтського Союзу. Цей Уряд є проти розгортання клопотів з Росією публічним вшановуванням Шевченка" (який боровся за волю України)' — додають в дужках цитовані кореспонденти.

Похорон Максима Рильського відбувся в Києві у понеділок 27 липня

Київ. — Повідомлення про смерть поета й академіка Максима Рильського, що сталася в п'ятницю 24 липня ц. р., подала київська совєтська преса в числах з 26 липня. Офіційне повідомлення про смерть М. Рильського підписали Хрущов, Брежньов, Підгорний, Ільїчов, Шелест та цілий ряд інших урядових, партійних і культурних діячів. Похорон поета відбувся в понеділок 27 липня. Поховено його на Байковому кладовищі. У зв'язку із смертю М. Рильського ЦК Комуністичної партії України і Рада Міністрів УССР проголосили постанову про спорудження пам'ятника на його могилі, встановлення меморіяльної таблиці на домі ч. 68 при вул. Леніна в Києві, в якому він жив і працював, і про присвоєння імени Максима Рильського Інститутові Мистецтвознавства, Фольклору й Етнографії АН УССР, який він очолював. Вирішено також видати повне академічне видання його творів. В повідомленнях про смерть М. Рильського подається, що сталася вона після „тяжкої і тривалої хвороби". Згадок про членів родини, яких він осиротив, немає. Московські газети „Правда" й „Ізвєстія" подали вістку про смерть Максима Рильського, друкуючи коротке повідомлення Ради Міністрів СССР на першій сторінці в числах з 26 липня ц.р.

ПОДЯКА

КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Всеукраїнське національне свято з 27 червня 1964 року — день відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні — вже за нами. Всю світову пресу облетіла вістка про могутній здвиг 100.000 українців, які, разом із своїм духовним Батьком Тарасом Шевченком, виступили у столиці вільної країни Вашингтона за новий і праведний закон Вашингтона на нашій Батьківщині, на захист прав українського та інших поневолених народів — проти імперіялістичної Москви. Дійдуть чи й уже дійшли про цю подію вістки і на Рідну Землю, хоча про неї не згадує совєтська преса. Вони одухотворять наш народ до дальших змагань проти тиранів. „Не забувайте відвічної правди, що це також минеться", — заявив про совєтську тиранію і тиранів у своїй знаменитій промові 34-ий президент ЗДА, переможець гітлерівських полчищ, генерал Д. Айзенгавер із східців пам'ятника Кобзареві. І далі: „Якщо б Шевченко жив сьогодні, він був би у першій лінії цього великого змагання за волю поневолених".

Комітет Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні з найбільшою приємністю висловлює на цьому місці велику і щиру подяку генералові Двайтові Д. Айзенгаверові за відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові, і в його славетній особі — всьому американському народові та Конґресові ЗДАмерики за схвалення Закону про будову пам'ятника та за зрозуміння становища українського й інших поневолених народів, за високу оцінку творчости й ідей великого сина України Тараса Шевченка. Сердечна подяка 33-му президентові ЗДА Гаррі Трумонові за очолення Комітету Американських Спонзорів відкриття пам'ятника, а також усім достойним сенаторам, конґресменам і всім тим американцям, які взяли участь у відкритті пам'ятника Кобзареві і заключному Ювілейному Бенкеті, та всій прихильній американській і інтернаціональній пресі й радіо, що об'єктивно інформували світ про цю подію у Вашингтоні.

Стотисячна громада вільних українців прибула у ті дні з ЗДА, Канади і делеґати з усіх сторін вільного світу, щоб своєю присутністю виявити ту велику любов до найбільшого Сина української нації, що живе в серці кожного українця, де б він не був і ким би він не був. Можемо сказати, що українці у вільному світі спільно і гідно вклонились там, у Вашингтоні, своєму Прометеєві, який запалив вогонь боротьби за визволення, у 150-ту річницю народження. Всі українські національні сили зійшлися об'єднано під пам'ятником Шевченкові. Первоієрархи і Владики Українських Церков, сиві ветерани Визвольних Змагань і молоді вояки американських та канадійських збройних сил, вояки УПА, посріблені віком піонери-поселенці і українська молодь Пласту, СУМА, ОДУМ-у, студентських організацій, представники українських спільнот у вільному світі, включно з далекою Австралією, американці й канадійці українського роду, давні й новіші еміґранти-працівники з усіх сторін Соборної України, представники громадсько-політичних і науково-культурних організацій, — селяни і робітники, учені і вояки, мистці і промисловці, сивоусий нащадок запорожців і народжена за океанами українська дитина, — усі ми стали там, у Вашингтоні 27 червня року Божого 1964-го — під вічним прапором Шевченка — прапором волі, національної незалежности, соціяльної справедливости.

У бронзовій постаті Шевченка сконденсувалися всі наші зусилля, кошти, праця, любов тих декількох невідомих українців, що зуміли прислати з окупованої України свої малі лепти по 1 по 2 карбованці на далекий пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Свята земля з могили Кобзаря в Каневі, вмурована разом з іншими документами, під пам'ятником Тарасові Шевченкові — символічно об'єднує нас усіх — за океанами і на Рідній Землі сущих, живих і ненароджених українців, — у могутню понад 40-мільйонову родину, що прирекла перед духом Шевченка жити й працювати в ім'я визволення України та інших поневолених народів, представники яких були також на цьому святі у Вашингтоні.

Комітет Пам'ятника Шевченкові вважає за свій приємний обов'язок відзначити зразкову поведінку стотисячної маси українців у осяяні пекучим сонцем Шевченкові дні в столиці ЗДА. Люди терпеливо зносили невигоди, зокрема нестачу води; молодь гордо маршувала під сліпучим сонцем; прояви внутрішньої громадської самоорганізованости можна було побачити всюди.

Святкування 150-річчя з дня народження Поета-Пророка, геніяльного сина українського народу, Тараса Шевченка триватиме до кінця цього року.

Комітет Пам'ятника Шевченкові висловлює всій Українській Громаді у всьому світі, зокрема ж Українському Духовенству, Ветеранам, Жіноцтву і Молоді, велику і щиру подяку за співпрацю при будові й відкритті пам'ятника. Особлива подяка і найбільше признання належить тим 50,000 українців і українок, які пожертвували, із часом скромного свого бюджету, фонди на побудову пам'ятника. Сердечне спасибіг українським дітям і молоді, які прислали свої пожертви, здебільшого з дитячих дрібних ощадностей, призначених на розвагу. Всенаціональна збірка на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні була і є нашим українським переписом свідомих громадян поза межами батьківщини. Тому, хто досі ще не мав змоги скласти свої пожертви на пам'ятник, повинен це зробити тепер. Ім'я Шевченка ще ні відоме всьому світові, а Його ідеї ще не здійснені. Наші пожертви допоможуть у цьому.

Головна Управа Комітету Пам'ятника Шевченкові висловлює також глибоку подяку і признання Централі УККА, усім Відділам КПШ, УККА, Українським Братським Союзам, Крайовим Організаціям і Установам та всім організаціям, товариствам і окремим громадянам, які три повні роки збирали фонди на пам'ятник та брали участь у підготові Шевченківських Днів у Вашингтоні. Так ми всі здали іспит нашої громадської і національної зрілости, і самі великі гасла Тараса Шевченка про братолюбіє і єдиномисліє українців були зразково здійснені.

Працюймо і надалі спільно, в ім'я всеукраїнської мети, аж до кінцевої перемоги і повного здійснення волелюбних ідеалів Великого Шевченка.

Комітет Пам'ятника Шевченкові

● Бельгійська радіовисильня в місті Мораж передала 10 квітня ц.р. французькою мовою ювілейну програму про життя і творчість Т. Шевченка. Програма тривала 20 хвилин. Вона відбулася завдяки зв'язкам гуртка місцевих українців з працівниками бельгійського радіо.

ХРУЩОВ ПРИЇДЕ ДО БОННУ ДЛЯ ЗУСТРІЧІ З КАНЦЛЕРОМ ЕРГАРДОМ

Бонн. — Західньонімецький уряд подав до відома, що прем'єр СССР Нікіта Хрущов і канцлер Західньої Німеччини Людвіґ Ергард заявили свою готовість відбути спільну зустріч у Бонні. Проголошено це повідомлення після того, як канцлер Ергард прийняв у вівторок 28 ц. р., на окремій авдієнції Алексея Аджубея, головного редактора московських „Ізвєстій" і зятя совєтського диктатора, який, запрошений редакціями трьох західньонімецьких газет, відбуває тепер поїздку по Західній Німеччині. Про свою готовість зустрітися з Хрущовим натякав канцлер Ергард вже кілька тижнів тому під час відвідин в Копенгаґені, заявляючи, що він міг би відбути конференцію з Хрущовим, якщо б під час конференції була можливість передискутувати деякі потрібні і корисні проблеми.

Про можливість зустрічі були також натяки із совєтської сторони, зокрема у зв'язку з відвідинами Аджубея в Західній Німеччині. В західньонімецьких політичних колах спекулюють, що згода Хрущова відбути зустріч з головою уряду Західньої Німеччини, яку совєтська пропаґанда засуджує безупину за „мілітаризм" і „реваншизм", може визначити також його готовість до розмов в справі об'єднання Німеччини. Протеж реальні політики не думають, щоб такі розмови завершилися якимось позитивними вислідами. Представники міністерства закордонних справ Західньої Німеччини великих надій на поправу взаємин між СССР і Західньою Німеччиною не мають, надіються тільки, що вдасться поширити культурні й економічні, зокрема торговельні зв'язки. Офіційно про відвідини Хрущова в Західній Німеччині говорив також совєтський амбасадор до Бонну Андрей А. Смірнов, який відбув розмову з канцлером Ергардом і запевнив його в імені совєтського уряду, що зустріч голів обох держав буде корисною, не зважаючи на „глибокі розбіжності в поглядах". Реченця зустрічі покищо не встановлено, він залежатиме головно від рішення совєтського уряду і самого Хрущова. Ніякого повідомлення про зміст розмови Аджубея з Ергардом, яка тривала годину, до преси не подано. Приїзд Хрущова до Бонну відбудеться згідно з дипломатичним протоколом, бо останніми офіційними відвідинами у взаєминах між двома державами була офіційна візита в СССР голови західньонімецького уряду канцлера Аденауера ще в 1955 році і тепер припадала б черга на відвідини голови совєтського уряду в Західній Німеччині. Пресові коментатори підкреслюють, що відвідини Хрущова в Бонні відбудуться виключно із совєтської ініціятиви. Британська преса висловлює задоволення з такого розвитку подій. Американські і французькі урядові кола покищо не зайняли становища до плянованих відвідин Хрущова в Бонні.

Хрущов натякає на зміну совєтської політики відносно Ляосу

Москва — Після 90-хвилинної зустрічі міністра закордонних справ Англії Р. Батлера з Хрущовим у Кремлі виявилось, що Совєтський Союз погодився відкласти остаточне рішення щодо свого виходу із женевської конференції у справі Ляосу. На тій конференції, складеній з представників 14-ти націй, СССР і Англія займають керівні позиції. Батлер мав висловити Хрущову наполегливе прохання Англії, щоб СССР не покидав тієї конференції, створеної в 1962 в Женеві для утримання миру, невтральности і збереження фактичної незалежности Ляосу. Англія і СССР, як головуючі на конференції, несуть головну відповідальність за дотримання тих умов. Західні потуги покищо не вважають за доцільне скликати нову конференцію у зв'язку із найновішими подіями в Ляосі, і тому СССР спочатку загрозив, що взагалі відкличе свою участь у конференції. Р. Батлер, який перебуватиме у Москві п'ять днів, зустрівся 28 липня також із Громиком, міністром закордонних справ СССР. Крім головної точки, якою є справа Ляосу, англійський міністер закордонних справ обговорюватиме в Москві ще й інші питання, а саме: західній плян про створення національно - мішаних морських команд НАТО, роззброєння, а також справу відмови СССР вносити свіє фінансовий вклад для Об'єднаних Націй, які стараються зберегти мир у Конґо та на Середньому Сході. Сьогодні Батлер мав передати Хрущову меморандум, вироблений спільно із ЗДА, про головні передумови для скликання чергової конференції в Женеві.

Урядові війська в Ляосі розпочали більшу офензиву проти червоних

В'єнтіян. — У неділю сконцентровані урядові війська розпочали більшу офензиву на сили червоного Патет Ляо в напрямку на Плен де Жаррес. Перша фаза наступу пройшла успішно, урядові війська здобули понад 15 миль дороги ч. 13, що з'єднує адміністраційний центр В'єнтіян із Луанг Прабанґом — королівською столицею Ляосу. Головна мета цього наступу — відкинути сили Патет Ляо назад, до Плен де Жаррес. У наступі беруть участь частини невтральних сил і частини правого угрупування. Невтралісти і праві об'єднані в коаліційному уряді Ляосу для спільної боротьби проти червоних сил Патет Ляо. Сьогодні мав розпочатися наступ на село Кассі, що є центром постачання для червоних у тому районі країни.

У СВІТІ

● ЗДА дають 3.400,000 позики Пакістанові, щоб там можна було поширити порт Чіттаґонґ в Венґальській затоці. Позичка має бути сплачувана впродовж 40 років. В перших 10-ох роках відсотки виносять 0.75 відс., а в дальших роках по 2 відс.

● Посадник Берліну Віллі Брандт заявив, що він вповні підтримує канцлера Людвіґа Ергарда, який не погоджується з політикою французького президента де Голля. Де Голль хотів би, щоб Франція разом із европейськими вільними країнами протиставилася американській політиці, а Західня Німеччина не хоче зривати з Америкою.

● У Франкфурті в Німеччині судять колишніх вартових із Авшвіцу, між якими є колишній ес-ес Стефан Барецкі, який копнув ногою народжене немовля та ножем проколов щойно повішеного в'язня в цьому лягрі. Проти Барецкого зізнає француз Сімон Готлянд, який на приказ Барецкого мусів спрятати трупа цього немовляти.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Румуни в Парижі

У столиці Франції дружньо вітають очолювану прем'єром Маврером делегацію румунського комуністичного режиму, що прибула в понеділок 27-го липня цього року з урядовими відвідинами для переговорів з французьким урядом в справі встановлення тісніших не тільки торговельних, але й політичних та культурних взаємин між Францією і комуністичною Румунією. Французька і світова преса одностайно підкреслюють важливість цих відвідин не лише для взаємин комуністичних держав з державами вільного світу, але передусім для політичного розвитку в самому ж таки комуністичньому бльоці. Після недавнього перебування румунської торговельної місії у ЗДА — це перша офіційна візита в якійсь із західніх держав репрезентантів одного із комуністичних режимів, до того ж із табору донедавніх суперльояльних сателітів Москви.

Ще кілька років тому, навіть ще минулого року, відвідини офіційної делегації якогось із урядів країн „народних демократій", до того ж у складі прем'єра, його заступника і міністра закордонних справ, були б неможливою справою. Таких сміливців засудила б міжнародна комуністична пропаганда, як ворожий для єдности і солідарности міжнародного комунізму акт, як розкольницьку дію.

Ще перед відвідинами Франції, 6-го липня цього року, зараз після повороту Хрущова з поїздки по Скандинавії, делегація румунського уряду, майже в ідентичному складі, побувала з „дружнім візитом" у Москві. Мовчанка совєтської преси про перебіг і вислід цих відвідин румунської делегації, що хотіла, мабуть, переконати Москву в доцільності започаткованого румунськими комуністами курсу, дозволяє думати, що румунська делегація від'їхала ні з чим, не одержавши згоди Кремлю на свою відосередню лінію. Виступи Хрущова й Гомулки під час святкування 20-річчя комуністичного „визволення" Польщі у Варшаві в дні 21-го липня, з атаками на „міжнародний імперіялізм і світову реакцію", які, мовляв, „роблять тепер ставку на нового коня в боротьбі із соціялізмом, на дезінтеграцію соціялістичних держав" і адресовані, безсумнівно, на адресу Румунії жалі й погрози, що „імперіялісти" докладають всіх зусиль, щоб „послабити соціялістичні держави з допомогою таких засобів, як оживлення націоналізму і використовування в політичних цілях економічних зв'язків", могли б вказувати, що Румунія виломлюється з під диктату Москви і що репрезентанти її уряду поїхали пактувати з „капіталістами" в Парижі проти всіх „дружніх порад" Хрущова та його соратників. Звичайно, це ще не означає, що Румунія відірвалася від комуністичного бльоку, проте, поведінка румунських комуністів, усі їхні дії й заходи останнього часу вказують, що Румунія переходить на такий же окремий „шлях до соціялізму", як на нього перейшли вже і Югославія, й Альбанія, і комуністичний Китай. Водночас із цим розвиток подій свідчить про те, що Москва неспроможна вже загальмувати його, що вона не має сил відвести хоч би таку Румунію від обраного нею, загрозливого для московської суприматії — „націоналістичного курсу". Але, це тільки одна можливість. Бо не можна також виключати, що все те діється в рямках хитрого пляну Москви, яка намагається цими хитрощами здезорієнтувати світ та здобути з цього для себе відповідні користі. Чого Москва не може дістати безпосередньо від вільних країн, вона легко може здобути за посередництвом „збунтованої Румунії" чи іншого сателіта.

Польща, УССР і українці

В одинадцятьох повітах „людової" Польщі, як повідомляє часопис „Жиціє Варшави", живе кругло 180 000 українців. Можна сміливо припустити, що наших земляків живе в Польщі понад 200 000, але не всі називають себе своїм національним іменем, щоб уникнути якщо не переслідувань, то бодай неприємностей. Чому ж тоді єдине в сучасній Польщі Українське Суспільно - Культурне Т-во нараховує тільки 5 000 членів? Чому в Польщі за 1963 рік продано лише 12 000 книжок українською мовою? — як повідомляє тижневик „Наше Слово" з Варшави, з 24 травня цього року? Чому в тому ж числі єдиного українського тижневика в „соціялістичній" Польщі малий Ромко, учень 6-ої кляси школи у Ольштинському воєвідстві, пише: „Про Т. Шевченка розповідала нам учителька багато на лекціях української мови. Вірші його ми колись вчили напам'ять. А тепер навчання української мови заснуло зимовим сном"? Малий українець у Польщі, той Ромко з Ольштинського воєвідства, вимовно назвав свій допис „Хочемо вивчати українську мову!"

Відповіді на ці запити відомі. Перш за все, збоку польської влади, а вже особливо „вулиці", українці, як і білоруси, відчувають той тиск, який у вільному світі зветься національною дискримінацією. У селі Ліси, поблизу Врублів, Сурмін та Польської Дембівки, живе понад 100 українських родин. Але, як писала учениця місцевої школи Стефа Гнат у дитячому додатку „Світанок" до „Нашого Слова", з 7-го червня, — „з нашої кляси на лекції української мови ходить п'ять учнів, а я шоста". Не можна сказати, що всі українські батьки в селі Ліси аж такі несвідомі, щоб не посилати своїх дітей вивчати українську мову. Це явище можна пояснити лише національним утиском збоку польських комуністів. До цього колучується й друге: у гуртках того ж т-ва керівники починають вимагати щодалі більше „читати пресу з України". Це напевно відштовхує деяких людей від Українського Суспільно-Культурного Товариства. Але головна причина — національна дискримінація — домінує і в справі кількости членства. У „Канадійському Фармері" з Вінніпегу, в числі з 27 липня, надруковано уривок листа українця з Польщі, із Жешувщини, до української родини в Канаді. Звідти довідуємося, наприклад, що поляки не розвалюють українських церков, але — обертають їх у костели. Таким чином „людова", „соціялістична" Польща вдається й до релігійної дискримінації стосовно українців.

Тим часом у київській „Радянській Україні" з 24-го липня читаємо — з нагоди 20-річчя встановлення комуністичної влади у Польщі — статті й замітки під спільним заголовком „Сусіди, друзі, брати". Наприклад: „Від імени трудящих Львівщини слова привіту і добрі побажання польському народові, зокрема трудящим сусідньої Жешувщини, висловив ректор Львівського державного університету ім. І. Франка проф. Максимович" ... Уся підсовєтська українська преса вітає Польщу з „перемогою соціялізму", не згадуючи про 200-тисячну масу українців у Польщі, про їхнє життя - буття, школи, мову ... „Уряд" УССР набрав у рот води. Він якщо й цікавиться українцями в Польщі, то хіба на те, щоб вони більше читали „українську радянську пресу". Національна дискримінація, що її відчувають на кожному кроці наші брати й сестри в Польщі, того т. зв. уряду не стосується. Але людської історії стосується все, усі документи, уся правда.

ФРАНЦІЯ І НІМЕЧЧИНА

Мюнхен. — Після відвідин де Голля в Бонні, на початку липня цього року, в Німецькій Федеративній Республіці не вгаває дискусія про шлях дальшої політики німецького уряду. Полеміка між німецькими „голлістами" й „антиголлістами" відбувається в пресі, в партійних комітетах і в радіо.

Спір за напрям міжнародної політики дійшов до найвищої точки, коли голови двох урядових партій — Аденауер і Штравс — вимагали від канцлера Ергарда прийняти їх для обговорення цієї проблеми, але Ергард їм відмовив.

Тепер у пресі баварської Християнсько - Соціяльної Унії (партія Штравса) провадиться атака на міністра закордонних справ Шредера, мовляв, він мріє про широке об'єднання держав Европи, включно із Англією, але не розуміє, що треба починати з меншого об'єднання, до якого пізніше прилучиться більше число держав.

Аденауер і Штравс ставлять собі конкретне завдання: створити конфедерацію між Німеччиною і Францією і таким способом примусити інших членів спілки шістьох (Італію, Голляндію, Бельгію та Люксембурґ) прилучитися до цієї „малої Европи".

Плянам конфедерації між Францією і Німеччиною прийшла несподівано ідейна допомога з Америки. Німецькі „голлісти", сподіваючись перемоги Голдвотера на президентських виборах у листопаді, твердять, що уряд Голдвотера поведе політику ізоляції від европейських справ, як то сталося після першої світової війни. Отже, міркують німецько - французькі конфедералісти, европейські держави повинні в обороні своєї незалежности надіятися на власні сили, а не оглядатися постійно на „дядька Сема".

Плян конфедерації, запропонований де Голлем німецькому урядові, не викликав захоплення в більшости німецького громадянства. Особливо виступають проти такої конфедерації індустріяльні кола Німеччини, яких зовсім не вабить перспектива замкнутися в „малій Европі". Аджеж тільки одна третя експорту із Німеччини йде в країни Европейського Спільного Ринку, а 2/3 забирають інші держави, зокрема Америка й Англія.

Ліберальні й соціялістичні німецькі кола виставляють політичні аргументи проти конфедерації з Францією. Вони зазначають, що в Німеччині діє парляментарний устрій, а у Франції „президіяльний режим"; конфедерацію з Францією могла б творити об'єднана Німеччина, а не „куца", що зветься Федеративною Республікою.

Велика більшість німців не хоче через конфедерацію із Францією ізолюватися від інших країн, зокрема від Америки. Про цю неохоту німецького уряду, за яким стоїть більшість суспільства, до конфедерації згадав де Голль у Парижі на пресовій конференції. Він згадав також, що Франція вже має атомові бомби. Одначе в Німеччині вважають, що атомова війна в першу чергу винищила б людність тієї густо заселеної країни. Тому досягнення де Голля в продукції атомових бомб не можуть викликати захоплення в масах.

Де Голь говорив про незалежну европейську політику. Але в Німеччині знають, що в теперішньому світі створилася взаємозалежність. Ніхто не вірить, що будь-який уряд у Вашингтоні залишив би Західню Европу напризволяще, коли б Москва почала атаку на Бонн, Париж або Лондон, бо для ЗДА це було б рівнозначне із самогубством.

„Сватання" де Голля до німецької „Гретхен" у Бонні не мало успіху. Політичні кола Німеччини занепокоєні не здогадним ізоляціонізмом частини американських виборців, а радикальними заявами Голдвотера, який явно й славно проголошує війну „комунізмові". В Німеччині бачать, що комуністичний моноліт розпадається. Сателіти домагаються для себе більшої незалежности від Москви, а Китай веде з Москвою завзяту „холодну війну".

Нахвалки Голдвотера „знищити комунізм" можуть об'єднати комуністичні країни навкола Москви, яка має атомові бомби. З цієї причини пропаґанда „голдвотеризму" непомало турбує німців. Маючи в сусідстві, на німецькій території, 22 совєтські дивізії, що підпирають режим Ульбрихта, боннський уряд вступив у зносини з комуністичним Китаєм. Підписано цими днями торговельну угоду між Бонном і Пейпінгом, при чому Мао фактично визнав Західній Берлін частиною НФР.

Можна думати, що зближення Бонну з комуністичним Китаєм дало привід до несподіваного приїзду Аджубея, зятя Хрущова, в Західню Німеччину із спеціяльним листом від Хрущова до Ергарда. В цих обставинах німецькому урядові не до плянів конфедерації із Францією.

До Конґресу внесли законопроєкт про зміну закону про авторські права

Вашингтон. — Уряд авторських прав вніс до Конґресу законопроєкт про зміну існуючого від 1909-го року закону про авторські права. Цей закон цікавий є для письменників, композиторів, малярів, скульпторів і фотографів, бо він охоронятиме їхні права до створених ними творів. Теперішній закон охороняє авторське право впродовж 28-ох років, а після того можна його продовжити ще на стільки ж років. Після 56-ох років літературний твір стає публічною власністю, і його можна кожному видавати без окремого дозволу і без плачення гонорарів. Новий закон пропонує охороняти авторські права впродовж цілого життя автора, а після того ще впродовж 50 років. Згідно з новим законом авторські гонорари мали б платити власники тих машин, в яких грають композиції на платівках, що є „копірайт". Який матиме вплив ця зміна на власників ресторанів і барів — годі передбачити, бо в цих льокалях так часто єдиною музикою є платівка в „музичних машинах". Новий закон дозволяє і урядовим агенціям на своїх виданнях застерігати собі видавничі права.

С. Гординський

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО — ЛЮДИНА І МИСТЕЦЬ

(III)

В цьому пляні постала низка важливих виставок українського мистецтва — в Ню Йорку (Публічна Бібліотека при 5 Евню і при різних її відділах), в Музеї в Сиракюзах, в Фундації Карнеґі про Об'єднаних Націях, в університетському музеї в Дітройті і ін. Добре пригадується репрезентативний показ нашого мистецтва в дітройтському музеї, влаштований заходами пані Марусі Бек: майже чверть тисячі творів 78 українських мистців у репрезентавних приміщеннях музею, збудованого світової слави архітектом Ямасакі. Маси народу, посадник міста перерізує стрічку, і серед промовців не менш репрезентативна постать Сергія Литвиненка, що вітає прибувших від українського мистецького збору. Головою Об'єднання Мистців був тоді вже автор цих рядків, але при таких репрезентативних виступах Литвиненко був незаступний і своєю поставою, і тактом, і вмінням знаходити безпосередній контакт з публікою.

Литвиненко був засновником і незмінним головою Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Клюб виробив свою власну інтелектуальну атмосферу, даючи щоп'ятниці якусь доповідь на теми, що сягали від поезії і мистецтва до психології і мінералогії. Навіть у п'ятниці, на які не пощастило знайти доповідача, прибувало чотири - п'ять десятків осіб, щоб обмінятися думками в приміщенні клюбу, завішаному картинами наших мистців. Тут оформлювалася мистецька опінія після не раз гарячих дискусій і суперечок. Без перебільшення можна сказати, що Клюб це був Литвиненко і що товариська атмосфера рідко досягала свого рівня, коли його особисто на якомусь вечорі не було. Це дуже рідко траплялося, звичайно тоді, коли він віддавався іншим ділянкам свого мистецтва — рибальству і ловецтву.

Водночас Литвиненко був надзвичайно активний творчо. На своїй ретроспективній виставці в Ню Йорку восени 1963 року він показав сотку скульптур, серед них 61 портрет. Було там узагалі все ним створене, тож рівень речей міг бути різної вартости (над портретом треба працювати кілька сеансів, але можна виконати його і як шкіц за один сеанс), але між ними були і найліпші його твори останніх років — потрети Роми Прийми, Емми Андієвської, малярки Людмили Морозової і дружини Надії Литвиненко. Окремо слід згадати низку жіночих голівок чи фігур — „Спокій", „Замріяна", „Гетьманівна" — ця остання почесно відзначена на виставці Американської Ліги Професіоналістів у 1961 році, а далі — терракота „Сліпий скульптор" і бронзи останнього періоду, що зображують працю. Ці і інші твори показував він на 11 виставках ОМУА, на п'ятьох індивідуальних виставках у Ню Йорку і одній у Філядельфії та на перед тим згаданих виставках в американських установах, а окремо на трьох виставках паризького Сальону Незалежних Мистців у роках 1957, 1958 і 1961. Поза цим він знаходив час виконати кілька пам'ятників та вирізьбити такі монументальні іконостаси, як у катедрі св. Миколая в Шикаґо і катедрі св. Володимира і Ольги у Вінніпеґу, не згадуючи десятка менших. Справді велике творче зусилля, яке мало все одну мету — піднести естетичний рівень свого оточення, не здавати цих позицій комусь чужому чи таки рідним представникам безстильности і хаосу.

Стильово Литвиненко належав до того напрямку в скульптурі, що виник з імпресіоністичного стилю, очолюваного Роденом. Цей стиль у творах Роденових учнів і послідовників, таких як Бурдель і Майоль, відійшов трохи з імпресіоністичних позицій у напрямі більш клясичної монументальности. Литвиненко із школою і традиціями Родена був зв'язаний і через свого професора скульптури в Краківській Академії, Лящку, та через безпосередній контакт з тим мистецтвом у Парижі. Відійти від того стилю і модернізувати своє мистецтво якимсь з модних сучасних стилів він ніколи не пробував. Чистий формалізм типу хоч би Архипенка був йому чужий, його мистецтво перебувало постійно в межах реального світу, в більшій чи меншій мірі опоетизованого, ідеалізованого. Як твори кожного мистця, так і твори Литвиненкові можуть викликати різні тлумачення і спори щодо застосування цих чи тих мистецьких принципів, їх новочасности чи передавнення, переваги реалізму й сантименталізму над елементами стильовими тощо. Але тільки творчість мистця, який продукує все на один лад або дає твори, позбавлені життьової правди, не викликає таких дискусій.

При всіх своїх мистецьких поглядах Литвиненко був дуже вирозумілий для відмінної творчости інших мистців. Він уважав, що на збірних виставках повинні мати місце найрізнородніші течії, якщо тільки вони представляють поважний підхід до проблем. Проте, як організаторові виставок, йому не раз доводилося ставати віч-на-віч і з творами претенсійними, позначеними не оригінальністю, а оригінальничанням, і в жюрі він переконував інших, що часом й такі твори на виставках потрібні, вони бо своїм контрастом з іншими, справжніми творами мистецтва дають краще його зрозуміти. Це він увів у наше еміґраційне мистецтво звичай обговорювання виставок, — публічних, щоб почути думку загалу, і вужчих, де мистці одні одним прямо і подружньому висловлювали свої погляди. Це була чимала творча робота, і в архіві ОМУА є записи деяких публічних дискусій, які є вартими друку мистецько - критичними документами своєї доби.

Хоч своїм доволі реалістичним наставленням твори Литвиненка не повинні б сьогодні на Україні викликувати заперечень, сама приналежність його до провідної групи українських еміґраційних мистців робила їх для большевиків нестравними. Його ім'я згадувано тільки вийнятково. Коли В. Касіян після дітройтської виставки писав про неї (на основі каталогу) в „Радянській Культурі", то він навіть похвалив „Гетьманівну", намагаючись протиставити ту скульптуру творам інших мистців, модерних. Він ніяк не міг зрозуміти, як це мистці різних напрямків можуть разом працювати і виставляти, тоді як, згідно із соцреалістичною доктриною, вони повинні одні з одними ворогувати, як представники різних клясових інтересів. При численних репродукціях Литвиненкового надгробного пам'ятника Іванові Франкові у Львові ніколи не подавалось, хто автор того монументу, хоч у Львові це відомо навіть провідникам „Інтуриста". Кілька років тому популярний московський „Огоньок" (щось два з половиною мільйони накладу) вмістив велику кольорову репродукцію того пам'ятника, не подаючи також її автора. Тоді Литвиненко для жарту попрохав одного знайомого написати до редакції і спитати про ім'я автора. Прийшла відповідь: ми шукали, розпитували, але автор пам'ятника, на жаль, „неизвестный" ...

Дуже численно й з справжнім жалем відпроваджувало українське громадянство, зокрема наш мистецький світ, Литвиненка в останню дорогу. За життя він не раз висловлював свою тривогу: я працюю, творю, але кому я це все залишу, як мене не стане? Тож на нашому громадянстві лежить святий обов'язок допомогти, щоб найкращі твори Литвиненка були збережені, — із скульптурою це певна проблема, бо вона потребує місця і простору. Проблема збереження мистецької спадщини в нас актуальна вже й для інших мистців, і смерть Литвиненка знову пригадує невідкладність цієї справи.

За останній десяток років спеціяльно українська скульптура зазнала дошкульних втрат, згадати б тільки імена А. Павлося, В. Масютина, Б. Мухина, Ол. Архипенка, а тепер Сергія Литвиненка. Все це імена, що належать уже до історії нашого мистецтва, і єдиною потіхою може бути те, що творчість тих мистців, які залишилися, продовжує далі шляхи й ідеї попередників, які вели до великої мети — українського мистецтва.

(Кінець)

ГОЛОС ЧИТАЧА

Про Український День в Ню Йорку

Читаючи звідомлення з Українського Дня на Світовій Виставці, яке, до речі, було дуже поетично написане, звернула я увагу на те, що деякі, на мою думку, важливі факти були в тому звідомленні поминені.

Наприклад, чи не слід було б згадати про величезну посвяту часу збоку молоді, яка брала участь в танцювальній групі? Годі обчислити годин, які ця молодь віддала на проби. Часто ці молоді люди їздили на проби просто з викладів, часто мусіли по ночах надробляти час, щоб приготовитися до іспитів. Ця молодь, на мою думку, заслуговує на те, щоб бодай кількома словами про неї згадати.

Друга справа, яка мене вразила — це те, що не згадано пані Ольги Качмарської. Відомо мені, скільки часу і енерґії витратила ця жертвенна людина на придбання строїв для танцювальної групи.

І ще одне, сказати б, спростовання: строї, представлені на пополудневому концерті, є власністю Окружної Ради СУА в Дітройті, і є вони автентичні, з України, а тільки один чи два були із фірми п-ва Бражників. У звідомленні сказано тільки про п-во Бражників.

Христя Навроцька

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(11)

Денищук послухав поради, ліс розробив на спродаж і не зле на тому заробив. Десь близько продавався другий, уже більший ліс. Денищук купив його й знову добре заробив. І пішло: купував ліси, розробляв їх і все більше доробляввся. Скінчилося на тому, що купив на ліцитації цілий великопанський маєток „прогорілого" поміщика, що розтриндив його на дівчатах, разом із садибою, панським домом, двором, стайнями, господарськими машинами та з усім іншим добром, і став раптом великою „цяцею" в окрузі. Скоро після того його вибрали „гласним" до повітового земства, і Денищук почав світати навкруги всіма кольорами окружної зірки. Згодом його вибрали „почесним попечителем" (опікуном) сільської школи там, де він жив, і церковним старостою.

Дуже добре пригадую собі, як він приїздив до діда (а приїздив завжди елеґантним екіпажем) і, ходячи по кімнаті із закладеними назад руками, гаряче доводив дідові, щоб він відмовився вже нарешті від примітивного способу молочення збіжжя в своєму господарстві дерев'яними ціпами, а перейшов до модерніших способів. Хоч тогочасна молотарка, що приводилася в рух кіньми, була ще дуже елементарним знаряддям, проте була машиною і значно скорочувала час молотьби.

— Ви тільки підрахуйте, Іване Яковичу, — доводив дідові Денищук, — скільки ваші молотники, що працюють у вас круглу зиму, самого тільки хліба з'їдять за час молочення, не рахуючи вже заплати за працю. А скільки за цей час витолочать вам збіжжя та вимолотять своїми хвостами миші! Я накажу привезти вам свою молотарку для безплатного вжитку. Гаразд?

Але діда не можна було переконати ніякими арґументами. Він уперто тримався адамівських способів молочення, а це єдино тому, що при молоченні ціпами не псувалася солома.

Денищук пам'ятав мою маму ще молоденькою дівчинкою і тепер, бачачи, на яке лихо заносилося в дідовому домі, часто відвідував Карильське.

А з мамою було вже зовсім зле. Коли нарешті скінчилися шкільні вакації і прийшов день, коли Ваня, Віктор і я мусіли були попрощатися з усіма та сідати на поданий уже повіз, що мав відвезти нас до залізничної станції Алтинівка, бабця, стоячи коло дверей відчиненого маминого покою, повернула голову до мене й Віктора:

— Ідіть но тепер попрощатися з мамою.

І коли ми підійшли до неї, щоб, як звичайно, поцілуватися на розставанні, бабця поважно-суворо скомандувала:

— Ставайте на коліна. Цілуйте руку. Хай мама благословить вас. Хто знає, може Бог і не приведе вже вас більше побачити її.

Тільки при цих бабциних словах відчули ми — бодай я — з повною виразністю, що це було останнє наше побачення з дорогою мамою. З гірким плачем бухнув я навколішки перед нею, а вона, безсила, поцілувала мене своїми холодними устами в чоло, перехрестила й ледве чутно прошепотіла крізь сльози:

— Будь щасливий, сину, в житті. Хай тобі Бог допомагає.

Пам'ятаю той страшний біль у душі, з яким я сідав тоді до повоза, і ті страшні чорні думки, з якими їхав до залізниці, ані словом не обзиваючись ні до Віктора, ні до Вані.

Але надійшов поїзд в Алтинівці, ми опинилися серед людського руху, приїхали із свіжими дорожніми враженнями до Глухова, впірнули в крутіж пансіонерського життя та початків шкільного року — і все приглухло в мені і в думках, і на серці. Час від часу приходила лише на хвилинку думка про таку далеку тепер від нас маму, яка не знати що саме тепер там робить, але щось миттю витискало ту думку з голови і я знову поринав у бурхливе шкільне життя.

Десь у тому часі перед початком лекцій директор гімназії М. Лазаренко повідомив усіх зібраних на ранішню молитву в гимназійній залі, що до Глухова приїхав, подорожуючи від одної гімназії до другої, пан з апаратом славного американського винахідника Едісона, а саме з так званим фонографом, що записує на спеціяльних валках всякого роду звуки, а потім ці звуки передає в повітря. Фонограф буде виставлений у залі і пан там його демонструватиме охочим за заплатою 15 копійок від особи. Хто хоче послухати фонограф, нехай зголоситься з цим у свого дижурного в клясі, а в часі лекцій зголошених групами по 4 особи викликатимуть до залі.

Ми в гімназії дещо вже чули про це чудодійне Едісонове відкриття, яке видавалося нам дивовижною казкою. Цю казку тепер нам показуватимуть, як дійсність.

Справді, в часі лекцій мене з трьома товаришами викликали з кляси, і я почув тоді на залі звуки фонографа. Була то мала коробка із вставленими в неї чотирма слухавками, що закладалися в обидва вуха, на взір лікарської слухавки. Я почув тоді через ту слухавку (хм, ледве почув!) музику якогось вальса, спів і голос промовця.

Було то понад 60 років тому. Смішно сьогодні пригадувати той дивовижний у своєму часі апарат, якого вже ніхто тепер не слухає. А яке величезне враження він зробив на всіх нас тоді! Скільки розмов було про це чудо людського винаходу: ах, ловить звуки, записує їх, а потім відтворює записане в повітрі, ах, ах!

Прийшов у тому часі лист від батька, в якому він сповіщав мене й Віктора, що з мамою дуже зле й що кожної хвилини можна сподіватися найгіршого. Дістали ми лист також із Карильського, в якому дід сповіщав нас про те саме. А ранком одного дня перед самим дзвінком до вставання мені раптом приснилося, немов би когось ховають. Покійника несли в труні, співав хор. Я наблизився до процесії і зазирнув до труни. Там я побачив свою маму. Здригнувся і розкрив очі. В цей час задзвонив дзвінок. Я швиденько вийняв із шухляди свого нічного столика олівець і записав на стіні дату того дня.

10-ИЙ РІК НАВЧАННЯ В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В СИРАКЮЗАХ

Вже 10 повних років мають змогу українські діти в Сиракюзах навчатися української мови та засвоювати собі знання про Україну. З кожним роком зростає число учнів, і це є доказом, що українське громадянство в Сиракюзах здає собі справу з ваги школи.

В цьому році вписалося до школи 161 учень, а доходило до кінця 156. Діти вчилися в клясах від 1—7-ої, та в 11-ій клясі. Крім цього, при школі був зорганізований курс для підготови до іспиту закінчення середнього ступня навчання і дитячий садок.

Учителями були: Софія Фраціян, Михайлина Величко, д-р Евгенія Єржківська, Зеновія Фрайзінгер, Ольга Чорній, Іван Рубич, Степан Чорній, Євген Бішко, Нація Сеник, Марія Логаза.

Навчання відбувалося кожної суботи в год. 9-2. Нижчі кляси мали 3 години тижнево, 11-та кляса 5 годин. Предметами навчання були: українська мова, література, історія, географія і культура. В деяких клясах вчили теж співу.

В часі останнього шкільного року відбулася велика матура, яку склало 17 учнів, а теж іспит закінчення середнього ступня навчання українознавства, який склало 10 учнів, а саме: Ярослав Гусак, Михайло Ділай, Богданна Жмур (з дуже добрим поступом), Ганя Когут, Віра Маркопольська, Петро Микитин, Тарас Павлів, Ярослав Пікалицький, Стефанія Надвірська та Ольга Руцька.

Закінчення шкільного року відбулося 20-го червня. Воно складалося з концерту, слова о. декана і управительки школи до дітей, та з роздачі свідоцтв і нагород пильности. Програму концерту виповнили точки, приготовані кожною клясою зокрема. Річні свідоцтва одержало 139 учнів (17 абсольвентів школи одержали свідоцтва на окремо влаштованій імпрезі 16-го травня). Шкільний рік учні покінчили з таким поступом: відмінний — 20, дуже добрий — 37, добрий — 38, задовільний — 28, незадовільний — 6, поправки 7, неклясифіковано — 5. До цього числа також доходить ще 15 учнів з дитячого садочка, з яких 13 виявило теж визначне зацікавлення зайняттями в садку.

В часі шкільного року школа влаштувала Концерт в честь Тараса Шевченка, забаву для дітей дитячого садка, а теж святочне вручення свідоцтв зрілости абсольвентам, получене зі забавою. На цій забаві всі дівчата-абсольвентки були одягнені в довгі білі суконки, прикрашені вишивкою, а хлопці - юнаки були в смокінґах.

Щоб вшанувати 150-літні роковини з дня народження Тараса Шевченка, крім вдалого концерту влаштовано Шевченківський Змаг, який полягав на вивчуванні віршів Шевченка і про Шевченка, а який тривав 2 місяці, від 8-го лютого до 5 квітня. Кожна кляса змагалась спочатку окремо й на внутрішньо-клясових змаганнях 5-го квітня, кожна кляса визначила 5 найкращих учнів до кінцевих змагань цілої школи. Ці кінцеві змагання відбулися вже в приявності батьків дітей і голови Ювілейного Шевченківського Комітету мґр-а Іллі Городецького. Діти змагались у трьох гру 1—7-ми років, 2— до закінчення 4-тої кляси, 3 — кляси: 5, 6 і 7-ма. На 25, визначених до тих кінцевих змагань, з'явилося 17. Неприявні — це переважно хворі діти.

Переможцями стали:

1. група: Ігор Федорович (років 6) — вивчив 503 рядки Шевченкових віршів, Анна Войтович — 327 рядків, Іван Мельничук — 123.

2. група: Оксана Сеник — вивчила 855 рядків, Мира Рубич — 743, Адріян Логуш — 658.

3. група: Роксоляна Тим'як — 1011, Оля Гусак — 460, Ірка Миколаєвич — 353.

Всі діти одержали в нагороду „Заповіт" Шевченка в 40 мовах світу, а ті, що здобули перші три місця в кожній групі, одержали ще додаткові книжки.

Крім Шевченківського Змагу відбувся в 5-тій клясі внутрішньо - клясовий змаг в українознавстві, який полягав на читанні українських книжок і на засвоєнні собі розговірної української мови. Першого місця не здобув ніхто, тому, що ніхто не осягнув потрібної скількости пунктів за розговірну мову. За читання книжок другу нагороду здобули: Ірина Миколаєвич і Тарас Рубич, які прочитали за 4 місяці по 796 сторінок українських книжок, а третю нагороду — Марія Александрович, яка прочитала 504 сторінки.

В цьому році наша школа закінчила 10 років свого існування. З цієї нагоди приготовляє до друку Альманах, а теж плянує відзначити своє 10-ліття концертом і зустріччю з громадянством восени цього року.

Батьківський Комітет при школі складався цього року з таких осіб: голова — Євген Гусак, заступник — Микола Ґоджак, писар Тома Боцонь, скарбник — Василь Возняк, референт дижурів — Степан Грицик.

Батьківський Комітет провадив адміністрацію школи і старався, щоб кожної суботи був хтось з батьків на дижурі в школі.

Навчання відбувалося в будинку парохіяльної школи.

Управа Школи Українознавства ім. Лесі Українки в Сиракюзах.

Іспит Зрілости в Школі Українознавства в Сиракюзах

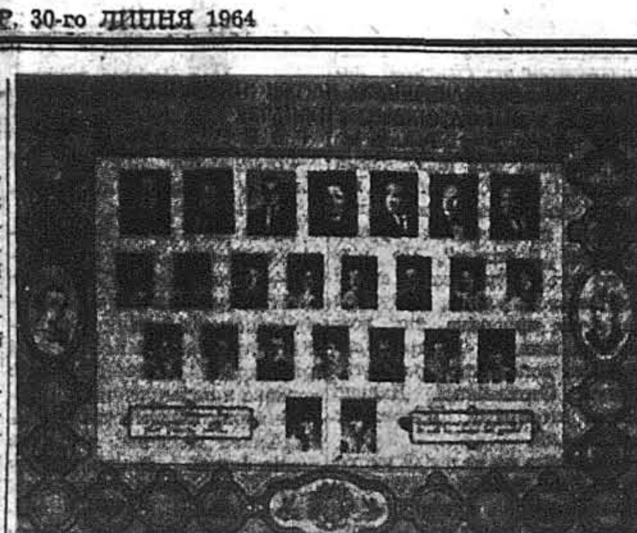
В Сиракюзах, Н. Й., здійснилася надзвичайно велика подія. А саме: в суботу 25-го квітня в школі Українознавства ім. Лесі Українки відбулася письмова, а в суботу 9-го травня усна матура. 13 дівчат і 4 юнаки успішно закінчили 11 клясу і склали іспит зрілости з української мови, української літератури, історії України, української культури та географії України.

Факт, що сімнадцять молодих людей закінчило українознавчу школу іспитом зрілости, являється хіба найкращим подарунком всієї української громади міста Сиракюз стоп'ятдесятим роковинам з дня народження великого сина України — Тараса Шевченка, та десятилітньому ювілеєві Українознавчої Школи ім. Лесі Українки, який сиракюзька українська громада збирається відзначити восени ц. р. Ось такі нові абсольвенти:

1. Оксана Боцонь, Маруся Бобецька, Ірена Богайчук, Ірена Будзяк, Михайло Бриндзя, Ганя Возняк, Богданна Гапій, Ірена Граб, Орест Грицик, Зенон Карпишин, Оксана Кравс, Ірена Купровська, Люба Мазурик, Надя Пилипишин, Ганя Полівчак, Люба Тарнавська, Мстислав Чорній — серед яких Ганя Возняк, Богданна Гапій, Ірена Граб, Зенон Карпишин, Люба Мазурик, Надя Пилипишин і Мстислав Чорній — склали іспит зрілости з відмінним успіхом, та Оксана Кравс, Оксана Боцонь, Ірена Богайчук, Орест Грицик і Ганя Полівчак склали іспив зрілости з дуже добрим успіхом.

Наполеглива праця абсольвентів увінчалася належним успіхом. При допомозі вчителів, які працювали з сьогоднішніми абсольвентами впродовж багатьох років і допомогли їм набути відповідне знання з ділянки українознавства та прищепити любов до рідної мови, історії, культури — в українську спільноту американського континенту входить сьогодні надійна молода зміна суспільно-громадських працівників. Як опікун цієї кляси і викладач української мови, літератури та культури, я вітаю наших дорослих абсольвентів з успішним закінченням українознавчої школи та бажаю щастя і якнайкращих успіхів в їхньому житті.

Степан Чорній

Перший ряд (зліва) учителі о. дек. Василь Середович, Микола Степаненко, д-р Михайло Лоза (інспектор), Марія Логаза (директор), Степан Чорній (опікун кляси), Михайло Воскобійник, Михайло Середович. Другий ряд (учні): Люба Мазурик, Надя Пилипишин, Зенко Карпишин, Ірена Граб, Богданна Гапій, Орест Грицик, Ірена Богайчук, Ганя Полівчак. Третій ряд: Ірена Будзяк, Марійка Бобецька, Мстислав Чорній, Оксана Кравс, Михайло Бриндзя, Оксана Боцонь, Люба Тарнавська. Четвертий ряд: Ірена Купровська, Ганя Возняк.

Сенатор Фулбрайт про будову нового каналу між Атлантиком і Пацифіком

Вашингтон. — Голова Сенатської Комісії Закордонних Справ сенатор Дж. В. Фулбрайт саме тепер 28-го липня видав книжку під заголовком „Старі міти й нова дійсність", в якій пропонує, щоб міжнародний консорціюм збудував новий канал між Атлантиком і Пацифіком. Цей канал мав би бути нарівні океану, і не треба б було в ньому жадних гребель та шлюз. До цього консорціюм мали б належати, крім інших держав, також і ЗДА, а, можливо, і СССР. Новий канал був би другим побіч Панамського каналу, який може бути під час війни заблькований, і внаслідок цього була б припинена корабельна комунікація. Новий канал потрібний не тільки з огляду на Панамську Республіку, яка з політичних причин могла б припинити комунікацію на каналі, що є в Панамській Зоні. Треба другого каналу між Атлантиком і Пацифіком тому, що більші пасажирські та нафтоналивні кораблі не зможуть користати з теперішнього Панамського каналу. Сенатор Фулбрайт заявляє в книжці, що він не рекомендує, щоб СССР був співвласником нового каналу, але не виключає такої можливости.

ДЕНВЕРСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Ювілейні святкування 150-ліття з дня народин Т. Шевченка розпочала денверська група УВАН засіданням 11-го квітня. Ширша денверська громада вшанувала цю річницю на Академії, яка відбулася старанням денверського Відділу УККА 26-го квітня. Програму розпочала Ірка Волянська відігранням на фортепіяні американського гимну, після чого присутні відспівали гуртом „Заповіт". По офіційному відкритті Академії головою місцевого Відділу І. Венжівським виголосив реферат, Т. Кропивянський Дальші точки програми виповнили деклямації. пластунів і пані Євгенії Коцюби. Пластова молодь також підготовила інсценізацію „Тарас Пастушок". Ірка Волянська відіграла на фортепіяні „Закувала та сива зазуля", а молоденькі артисти Григорій Скібо (скрипка) та Христя Кузьмич (фортепіян) виступили з дуетом, відгравши скерцо М. Лисенкна і Етюд В. Косенка. Програму закінчив виступ оперової співачки п. Євгенії Винниченко - Мозгової. Вона не могла співати, бо була перестуджена, то віддеклямувала Шевченкову „Марину", в чому виказала не менший рецитаційний талант чим талант співачки.

Українська Студентська Громада при Колорадському приУніверситеті влаштувала в університетських приміщеннях виставку, присвячену творчості нашого поета. У двох ґабльотках зібрано багато експонатів, головно книжок в перекладах на різні мови, а також показано скульптуру та портрети Т. Шевченка. Перед експонатами були друковані пояснення в англійській мові для чужинецьких відвідувачів виставки. Влаштування виставки треба вважати великим моральним успіхом для нашої студентської Громади, тим більше, що її відкриття збіглося зі святкуванням в цілому світі 400-ліття з дня народження Вм. Шекспіра. Шевченківська виставка тривала від 27-го квітня до 16-го травня 1964.

Офіційне відкриття залі при греко - католицькій церкві відбулося 17-го травня спільним обідом парохіян. Після Служби Божої засіло до святочно застелених столів 100 осіб. Їх привітав парох місцевої церквни, о. Павло Смаль. Благословення відновленої церкви доконає Преосвященний Владика Кир Ярослав Габро 2-го серпня, тимчасового благословення залі довершив о. парох, а тоді запросив гостей споживати страви. Під час обіду промовляли о. Павло Смаль, голова УККА І. Венжівський, та К. Крупський, а програмою кермував тостмайстер О. Колтунюк. Обід приніс $ 130 чистого прибутку, який зужито на придбання відповідного устаткування до залі.

Денверська Станиця Пласту періодично виступає перед ширшим громадянством з різними імпрезами. 11-го квітня гурток юначок „Бджілки" влаштував Чайний Вечір, а 29 лютого та 23 травня подібні вечори влаштував гурток Пластприяту. На цих імпрезах гості оглядали фільми або прозірки з місцевого громадського або пластового життя, споживали смачний буфет, а молодь забавлялася. Останній Чайний Вечір приніс Пластові присмну несподіванку. На ньому зложив пан В. Олейко пожертву на Пластовий Дім в сумі $ 300. Це був дійсно королівський дар, тим більше зворушливий, що зложив його представник старшої еміграції і дав приклад неодному з новоїової — „політичної" еміграції, як ділом виявляється патріотизм. Вдячні пластуни подарували п. Олейкові вишивану сорочку. Іншого характеру мав виступ Пласту 10-го травня. Був це апель цілої Станиці для відзначення пам'яті Олени Степанівеої. Імпрезу підготовив власними силами працьовитий гурток юначок „Бджілки". По відбутті апелю, до якого стали всі пиастові улади, відбулася святочна програма, яку розпочала юначка Тамара Марковська доповіддю про життя Олени Степанівної. Дальші точки програми виповнили деклямації.

Українка на телевізії виступала 3-го травня в програмі Коледжу Бовл, яку можна бачити в неділю на каналі компанії Ен-Бі-Сі. Коледж Бовл — це змагання двох шкіл, репрезентованих 4-ма представниками з кожної школи. Вони відповідають на питання з прерізних категорій і відповідно від скорости і правильности відповідей одержують певну скількість точок. Переможці одержують $ 1,500 на стипендії для своєї школи, а переможені $ 500. 3-го травня змагалися Технічний Інститут стейту Іллиной та Денверський Університет, а цей останній репрезентувала між іншими українка Люся Світова. Хоч Денверський університет програв, то ми тішимося, що в рядах Денверу була панна Світова.

75 Відділ Союзу Українок влаштував за останніх кілька місяців дві вдалі імпрези. 16 лютого відбулася зустріч з нашими найменшими, на яку прийшло аж 18 діточок. В грах і забавах при акомпаніяменті співу та фортепіяну брали участь не тільки діти, але і матері, а відтак вдоволена дітвора засіла до столів до спільного підвечірку. А 1-го березня відбулося Свято „Жінки — Героїні" в залі Пластового Дому. Заля була прикрашена великою емблемою Союзу Українок, яку по мистецьки виконав п. Осип Мотник. До поваги і святочного вигляду залі причинилися також відзнаки і хрести Українського Війська з письмовими поясненнями, випозичені на це Свято п. П. Олексієнком зі свойого приватного музею та прибрані квітами портретики О. Степанів, О. Галечко, Г. Дмитерко, В. Бабенко та О. Басараб. По відкритті свята головою Відділу, п. Стефанією Левченко, п. Тамара Ткачук відіграла на фортепіяні національний гимн, а пані Лисенко відчитала реферат, насвітлюючи в ньому героїчні постаті українських жінок на протягу цілої нашої історії. Дальшу частину програми виповнили деклямації маленької Арети Масляк та М. Горчаківської, дует „Чи чусш брате мій" у виконанні Марії та Оленки Горчаківських. фортепіянове сольо Т. Ткачук і відчитання листа з України „Голос наших сестер". Свято закінчено відспіванням молитви „Боже, вислухай благання" та національним гимном.

Ще одна втрата. 21 травня померла в Денвері Олімпія Дуркот, бувша учителька народніх шкіл Люблинця Нового та Старого, Любачівського повіту в Галичині. Покійна, хоча з огляду на вік ніде не уділялася, живо інтересувалася громатським життям Денверу. Похована на Мт. Олівет цвинтарі, де за останніх 10 літ виросла вже неодна могила.

Л. Колтунюк

● **Московська пресова агенція ТАСС** повідомляє, що президент Кіпру Макаріос мав сказати, що коли Об'єднані Нації не зможуть розв'язати кіпрської проблеми, то греки мусітимуть зброєю вирішувати долю цього острова, хоч кіпрський уряд цього собі не бажає.

Підсумки праці дитячого садка у Філядельфії

Філядельфія, Український Клюб у дільниці Найставн, неділя 14-го червня.

Заходимо в залю, де на сцені йде п'єса „Сирітка-Лебідка — лісова квітка". Її виконують тридцять двоє „артистів., віком від 3-ох до 6-ти років у прекрасних костюмах і при гарній декорації. Потім перерва з перекускою в буфеті, і знову підіймається завіса. Тепер на сцені восьмеро шестирічних „ґрадуантів" у білих шапочках, яких світличка дитячий садок випускає в „широкий світ". Вони на струнко вислуховують настанову „на майбутнє життя" від п-ні А. Богачевської, деклямують гарно підготовані віршики, дістають з рук доброї наставниці й учительки п. М. Синейко подарунки і з радістю. що скінчився гарячий робочий день, біжать до своїх батьків.

Так закінчила свій учбовий рік світличка, що працює двічі на тиждень по три години в домі Союзу Українок Америки під керівництвом виховної референтки СУА п-ні Анни Богачевської вже п'ять років. Працює вона за пляном щоденної роботи, який склала п-ні мґр. І. Пеленська на прохання Виховної Комісії СФУЖО (Світова Федерація Українських Жіночих Організацій). Батьки вдоволені працею світлички, але, на жаль, вона не може охопити всіх бажаючих.

І ось у жовтні місяці минулого року з ініціятиви п. Х Турченюк і в її приміщенні організується друга світличка при 20-ому відділі Укр. Золотого Хреста. Незабаром біля неї утворюється Батьківський Кружок на чолі з п. Х. Ганас. Гурток цей, а зокрема п. Турченюк, яка дуже цікавиться питанням виховання дітей дошкільного віку і опрацювала цю ділянку теоретично, — з ентузіязмом узявся до праці і провадив її на засадах модерного дошкілля.

Під протекторатом Виховної Ком. СФУЖО Гурток весною влаштував для батьків лекцію д-ра Головінського на тему „Виховання в дошкільному віці" в супроводі фільму. Навчання вела п. Н. Лукіянович. фахова садівничка й вчителька в школі українознавства.

Тиждень перед описаною вище імпрезою світличка УЗХ підсумувала працю також невеличкою імпрезою, улаштованою заходами Батьківського Гуртка, в клюбі спортовців „Тризуб". Повна заля гостей, а на сцені 14 малят деклямують і співають, під акомпаніямент п-ні Д. Шуст. Перекусивши і відпочивши, наші співучі мами зібрали всіх присутніх у залі малят і довгенько провадили з ними різні гри і забави під керівництвом п. Зиневич.

Дорослі тимчасом оглядали виставку дитячих робіт та іграшок світлички. На столі п. Лукіянович розложила дитячі роботи з шнурків, грубої вовни. дроту, паперу, паличок глини, плястики тощо. Іграшки розставлено групами, відповідно до їх призначення, для розумового і фізичного розвитку. Треба зазначити, що при світличці є невеличка дитяча бібіотечка, якою діти ввесь час користувались

Прочитавши цей коротенький опис, кожен з нас напевно задумується над тим, яку користь дають такі короткотривалі світлички, і чи варто їх засновувати?

З розмови з п. Богачевською довідуємось, що директори парафіяльних українських шкіл і шкіл українознавства не нахваляться дітьми. які приходять до них з дитячих світличок: це дисципліновані, чемні, організовані в роботі учні, які добре говорять українською мовою та з якими легко працювати.

Хтось може подумати: адже американське передшкілля, яке провадиться в таких гарних умовах, також готує дитину до праці в школі. Це так, але американський садочок не прищепить нашій дитині українського національного почуття. В ньому вона не почує української мови, пісні, не познайомиться з нашою казкою, загадкою, нашими звичаями. Насувається і таке запитання: невже ж проблема українського — це справа тільки окремої групи батьків чи жіночих організацій (СУА в Америці має тільки 8 світличок)? Адже це справа всього українського суспільства і насамперед його громадського представництва — Українського Конґресового Комітету. Це також дуже актуальна потреба великих новозбудованих українських шкіл і церков.

Здається, сьогодні кожен українець на еміграції добре поінформований про те, в якому загрозливому стані перебуває українська національна справа в нашій Батьківщині і мусить знати, як на це він повинен реагувати.

М. Стратієнко

На марґінесі зустрічі філядельфійських ґрадуантів

Недавно Філядельфія вітала в українському Клюбі, на півночі Філядельфії, цьогорічних ґрадуантів 64 випускників високих і середніх шкіл. На жаль досить пізна дата не дозволила усім ґрадуантам, яких цього року було понад 100, взяти участь у зустрічі, бо велика скількість весіль, запланованих на кілька місяців наперед і від'їзди на працю на відпочинкові оселі відтягнули велике число ґрадуантів.

Зустріч відкрила з рамени комітету при Окружній Раді СУА, п. Стефанія Бернадин і привітавши гостей, а спеціяльно тепло всіх ґратуантів, попросила о. пароха Головінського провести молитву. По молитві провід вечора віддала п. Ніні Самокішин, містоголові Окр. Ради. Вона повітала і представила гостей при головному столі. Дальше п. Самокішин представила ґрадуанток високих і середніх шкіл.

Головним промовцем мав бути д-р Григор Лужницький, який із незалежних від нього причин не міг бути присутнім, але його добру доповідь прочитав добре д-р Петро Ісаїв. Реферат був про завдання, обов'язки й відповідальність укр. студіюючої молоді супроти нашої Церкви, укр. спільноти, а зокрема супроти поневоленої України. У доповіді були підчеркнені небезпеки, що їх несе з собою матеріялістичне окруження для нашої духовости, а зокрема для нашої молоді. Опісля промовляли від Централі СУА — п. О. Лотоцька, ТУСК „Обнова" — студ. Юрій Ісаїв, „Студентська Громада і ТУСМ — мґр. Богдан Керницький, сеньйорської „Обнови" — д-р П. Ісаїв, д-р Ігор Заяць від високошкільників, п. Михайлина Чайковська від батьків. о. парох Головінський сказав зворушливу промову і молитвою закінчив першу частину свята.

В короткій програмі, ставленій майже самими ґрадуантами, пізнали ми молоді таланти: Леся Маснюк—конферансіє, Алла Білаїв — альт, Андрій Заплатинський і Ігор Швець — скрипковий дует, Леся Кругла — сопрано, Юрій Ісаїв — акомпаніятор, Слава Гарасим і Микола Куліш —веселий скеч, написаний Теофілем Старухом. Молодий ансамбль з'єднав собі симпанію публіки, яка всіх виконавців нагородила щедрими оплесками.

На закінчення офіційної частини програми п. Стефанія Бернадин подякувала всім, які чимнебудь причинились до успішности імпрези. Жертвенним Батькам, які щиро відгукнулись на заклик Комітету і дарували багато дечого до буфету, чим дали можність Комітетові пожертвувати $ 70 на катедру українознавства при Пенсилвенійському Університеті, усім Паням, які так гарно підготовили прийняття, головно п. Марії Романенчук, яка спеціяльно багато вложила праці в оцю зустріч, п. Ніні Самокішин за добре ведення вечора.

Опісля слідувала забава з танцями.

А. Б.

Українська хроніка

● **Журнал „Казакия"** ч. 9 з **Мюнхену**, орган козачої національно - визвольної думки, за редакцією П. Полякова, надрукував на першій сторінці портрет Т. Шевченка і статтю російською мовою „Т. Шевченко — символ свободи", в якій підноситься творчість Кобзаря, як борця за свободу всіх народів, проти московського окупанта. У статті усі цитати з поезій Кобзаря подано українською мовою.

● **Погруддя Т. Шевченка в Порто Алеґре в Бразилії** встановлено, але ще не зібрано всіх коштів на покриття видатків на пам'ятник. Тижневик „Хлібороб" повідомляє, що пожертви на цей пам'ятник посилають не лише українці з Бразилії, а й брати - українці з ЗДА й Канади. Зокрема газета називає збірщика п. І. Підгірського з Філядельфії, братів Івана та Михайла Солодких з Монтреалю та ін.

● **Голляндський релігійний журнал „Християнський Схід і замирення"**, що виходить у м. Ніймеґен, надрукував у квітневому числі багато інформацій про Україну та про українську католицьку Церкву на Батьківщині і за кордоном. Голляндський журнал стверджує, що тепер московські можновладці започаткували новий наступ на релігію в Україні й ін. республіках СССР.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 2-го СЕРПНЯ 1964 р.:

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Українська Січ — 39 Відд. в год. 3-ій по пол. в залі УНДому. Побір вкладок в суботу, 1 серпня ц. м. від год. 7-10-ої веч. і в неділю, 2 серпня від год. 12-3-ої по пол. — Управа.

Посмертні згадки

ПРУСІНСЬКА АНДРІЇВ АННА, членкиня 367-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла 18 червня 1964 р. на 49-му році життя. Покійна народилася в Рочестері, Н. Й. 3 січня 1915 р. Полишила у великому смутку сина Роберта і брата Івана. Похорон відбувся 20 червня ц. р. з похоронного заведення до Церкви св. Йосафата, відтак на цвинтар Голі Сипулхре, при участи родини, знайомих і членів Товариства.

Вічна Їй Пам'ять!

В. Попович, секр.

JENNETTE ANN BILOUS, довголітня членкиня Т-ва „Згода" — 20 Відділ УНС в Гемтремк Міш., померла 24 травня 1964 р. Покійна нар. 14-го серпня 1918 року в Дітройті, Міш. Полишила в глибокому смутку батька Атанаса, маму Анастазію, сина Патрика, сестру Антоніну. Похорон відбувся 27 травня ц. р. з похоронного заведення до Церкви Преч. Діви Марії в Гемтремк, а відтак при участи родини, членів Відділу похоронено Покійну на цвинтарі Mt. Olivet.

Вічна Їй Пам'ять!

А. Триш, секр.

ТИМЧИШИН МИХАЙЛО, член 367-го Відділу УНС в Рочестері, Н. Й., помер 22 червня 1964 р. Покійний народився 23 серпня 1908 р. в Пакошівці, пов. Сянок, Україна. Приїхавши до ЗДА вступив до Т-ва і УНС в жовтні 1960 р. Полишив в глибокому смутку сина Мирослава, доньок — Марію і Степанію, 3 братів — Йосипа і Андрія в Арґентині, Петра в Україні, 3 сестри — Марію, Ольгу і Вікторію. Похорон відбувся 25 червня ц. р. з пох. заведення до Церкви Богоявлення Господнього, а відтак на цвинтар Голі Сипулхре при участи родини, знайомих і членів Т-ва.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Попович, секр.

ЕВФЕМІЯ БІЛОВРАМ-ГАТАЛЯК, членка 351 Відд. УНС в Наяґра Фоллс, Н. Й., померла після короткої і важкої недуги в своєму помешканні у Наяґра Фоллс, дня 15 червня 1964 р. Покійна народилася 15 липня 1893 р. в с. Пишяки, пов. Броди, Західня Україна. До ЗДА прибула з своїм пок. 1-им чоловіком Миколою Білобрамом та поселилася спершу у Вилкс Беррі, Па. До УНСоюзу вступила в квітні 1913 р. та належала спершу до Відділу ч. 307, а відтак від грудня 1926 р. аж до смерти до Відд. ч. 351. Залишила в смутку дочок Магдалину Митулинську і Анну Сикула, синів Володимира Білобрама і Михайла Гаталяка, як також внуків. Похорон відбувся на цвинтар Гейт оф Гейвен у Левистон, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Ед. Грицун, секр.

ТАРЗАН, ч. 5276. Циклоп хвалиться!

Гробова мовчанка запанувала між селюхами, коли вони розступилися перед білими.

А тоді виступив циклоп, щоб поздоровити мавполюда страшним сміхом...

— Будемо змагатися без зброї...

Це буде більшою розвагою для мене вбити вас голими руками!